

PELLUMB
KULLA

814-32

K 73

**Këshilla
për
fëmijë
nga 5
deri 55
vjeç**

Tregime e skica

SH-32

K 98.

**Pëllumb
Kulla**

**Këshilla
për
fëmijë
nga 5
deri 55
vjeç**

Tregime e skica

**SHTËPIA BOTUESE
«NAIM FRASHËRI»**

Këshilla për fëmijët e moshave 5 deri 55 vjeç

Kolegë e kolege kanë trajtuar nëpër leksione mirërritjen e fëmijëve që nga lindja e deri në moshën 5-vjeçare.

Këshillat që do të jap unë, kanë të bëjnë me kujdesin dhe mirërritjen e fëmijëve nga mosha 5 deri 55 vjeç!...

Fëmijët e moshave 5 deri 55 vjeç janë edhe më delikatë. Në këtë periudhë formohet karakteri, fillon klasa e parë, mbrohen diplomat... Në këto moshë fëmija përdor gjerësisht fjalën, e zotëron fjalën, luan me fjalën, e ha fjalën (dhe s'i bën përshtypje), mëson fjalë të reja (dhe harron të vjetrat), e zgjeron fjalorin që nga fjala «babi» e deri te shprehja «plaç në vend!», të cilën ne duhet ta kuptojmë në tërë kuadrin e saj kompleks...

Lodrat

Lodrat e fëmijëve të moshave 5 deri 55 vjeç janë të shumëllojshme. Fëmijët e këtyre moshave kanë qejf të lozin me kuaj druri, me top e shpata, kaladibrance, shah dhe domino. Është thënë që deri në pesë vjeç fëmijët i kanë shumë për zemër kazmat dhe lopatat plastike. Më pas, kur rriten, disa fëmijë kazmat dhe lopatat e vërteta nuk i shohin dot me sy. Bëhen nervozë, i shtyjnë, përplasnin këmbët dhe trokasnin në për zyra...

Një bebe katërvjeçare, që qante kur ia shkullnin nga duart enët e kuzhinës, ato dhurata të dashura nga pakoja e Vitit të Ri, njëzet vjet më vonë i lë pjatat stivë, të palara, në lavapjatë. Bebja, tani njëzetekatërvjeçare, nuk i do më këto lodra. Ua lë për t'i larë mamasë ose vjehrrës, duke kujtuar se këto lodra i kanë qejf ato...

Zbavitje për fëmijët bëhen shpesh dhe shëtitjet nëpër bulevarde. Për këto shëtitje fëmijët zakonisht përgatiten vetë përpara pasqyrës. Krihen me kujdes, lajnë dhëmbët dhe, sipas gjinisë, shkumosin e heqin mjekrat, ose heqin me piskatore vetullat e qumështit. Pastaj dalin e vërdallosen orë të tëra, duke parë majtas e djathtas për të gjetur shokun ose shoqen e zemrës, që janë lodrat më me telashe nga të tëra lodrat e tjera!

Po i shkrepni për këto lloj lodrash, fëmija humb gjumin, hutohet, rri afër dritares, nuk ka oreks, mban pasqyrë me vete e shikohet fshehu-

razi (si i dytë!), qan, grindet, psherëtin çdo tri minuta, rri vonë, shkruan letra, i gris, i shkruan prapë...

Ne njohim klinikisht rastin e një fëmije-vajzë, bebe. Ka njëzet e dy vjet që vazhdon zhirot, po lodrën e zemrës nuk po e gjen dot akoma!...

Sëmundjet që duan kujdes në këto moshë

Mosbindja: Vjen një moshë kur fëmija nuk do të bindet. Kjo sëmundje bie në sy kur fëmija rri shtrirë, lexon a dëgjon radion dhe magnetofonin e nuk ngrihet të vejë, fjala vjen, në dyqan a të sjellë brenda drutë që ka shkarkuar makina. Në këtë rast këshillohet urtësi, dy-tri thirrje, pak ironi dhe thumba të lehtë. Edhe kur këto mbi foshnjën nuk bëjnë efekt, mjekësia botërore bashkohet në përfundimin që drutë, detyrimisht, do t'i futë brenda nëna e foshnjës, babai i foshnjës ose të dy së bashku...

Rakitizmi: Nëna shqetësohet kur fëmija nuk zë gjirin e nuk pi. Por po aq, bile më tepër, duhet të shqetësohet dhe kur fëmija pi... raki!...

Rakia, — po e shpjegojmë, se me siguri nga shumë lexues nuk njihet, — është një lëng pa ngjyrë, si ujë, kur e tund, mban zinxhir...

Me rritjen e fëmijës, dëshira për këtë lëng shtohet. Fëmijëve 50 apo 55-vjeçarë këtë lëng, nganjëherë ua gjen në xhepin e brendshëm, në disa shishe me dy faqe, që quhen faqore.

Shenjat: Kur pi, fëmija mban erë, mjegullon syrin, flet budallallëqe dhe e lë nënën pa gju-

më, si atëherë kur ishte lidhur kopanec e nuk pinte gji...

Sëmundjet e zemrës: Sëmundja më e rrezikshme është ajo që kap foshnjat e martuara, kur këto dëgjojnë vetëm ç'u thotë nusja. (Nusja është një nga ato lodra me telashe që përmendëm në kapitullin më lart.)

Kjo sëmundje shfaqet me shenja nervozizmi ndaj prindërve dhe me ledhatime të tepruara për nusen. Foshnja grindet... Nuk i pëlqen gjella e mamasë... Për lodrën e tij përdor fjalët «engjell», «zemër», «drita ime», (në varësi nga ndriçimi), «vdeksha për ty»... Dhe çdo muaj bën lutje për strehim të veçantë, (dhomë e kuzhinë), që janë dy lodra të tjera, në një lagje më tej.

Sëmundja e këtyre fëmijëve zhvillohet deri atje, sa, pasi marrin shtëpi më vete, nuk çajnë më kokën për ata që ua bënë këtë kokë...! I lënë pa ndihma, nuk i pyesin për hallet që kanë dhe jorrallë lidhen kryekëput me ata që u kanë bërë kokën lodrave të tyre të preferuara, «engjëjve», «zemrave», «dritave», për të cilat «janë gati të vdesin». (Deri më sot raste vdekjesh nuk kemi.)

Kjo sëmundje ka shumë mënyra për t'u trajtuar. Shpresojmë që këtu të ndihmojnë këshillat e shoqërisë dhe, pse jo, edhe këto këshilla, që do t'i vazhdojmë në disa leksione e seanca të mëpastajme. Sot po i përfundoj duke ju uruar:

RRITNI FËMIJË TË MBARË! PAÇI FËMIJË TË SHËNDETSHËM NË MOSHAT 5 DERI 55 VJEÇ!

1984

Lyerja e stolave në park

Ditën e premte bojaxhinjtë e dekorit të qytetit, lyen me bojë të freskët stolat e parkut të pyllëzuar.

Boja nuk ishte tharë aspak, kur një çift të rinjsh, duke shkelur mbi qilimin e fletëve të zverdhura nga vjeshta, iu afrua stolit të parë.

Bojaxhinjtë, që po lyenin stolat e fundit në majë të kodrës, e ndien: tabelat paralajmëruese që kishin vënë, nuk do t'i lexonte njeri as në mes të ditës. Ata ulërinë në kor:

— Eeeeej!

Po djali dhe vajza u ulën. I pleksën njëzet gishtat e duarve, afruan dhe mbështetën lehtë kokat me njëri-tjetrin dhe u fundosën në lumturinë e tyre.

*

*

*

Po atë mbrëmje, në shtëpi aty rreth orës njëmbëdhjetë e gjysmë, Goni, përgjegjësja e re-

partit të pastrimit kimik, po bënte gati makinën larëse automatike dhe po fuste aty çarçafë, këmishë e peceta, që do të laheshin gjatë natës. Të nesërmen Goni nuk do t'i mbetej veç t'i ndente në tela e të nisej e qetë në punë.

Në apartament kishte rënë qetësia. Pirron dhe fëmijët i kishte zënë gjumi.

Goni u fut në dhomën ku flinin të tre çunat dhe u nxori nga xhepat shamitë e hundëve. Pastaj kaloi në dhomëzën ku flinte Melita. Melita ishte zbuluar dhe Goni ia ngriti përsëri batanijet deri në mjekër. «U rrit si pa u vënë re», mendoi nëna dhe e puthi me ëmbëlsi. Kërkoi në pardësynë e vajzës shaminë, po befas vëmendjen ia tërhoqi një pako e mbështjellë bukur, në xhepin e majtë. E nxori pakon dhe e shpëstolli. Aty brenda ishte një shall i hollë mëndafshi dhe figurina e një daullexhiu prej allçie. Dhuratën e shoqëronte një kartuç i lustruar, ku ishte shkruar: *Nuk u ndodha në 20-vjetorin tënd. Urime! Të puth... V.»*

Goni sikur i ra rrufeja. E mbuloi kartuçin me turp dhe vështroi përçark.

E bija flinte qetë. Ajo buzëqeshte në gjumë.

Goni kontrolloi më me ngulm xhepat e pardësysë, por e papritura tjetër e paralizoi fare: E tërë pjesa e pasme e pardësysë, nga shpatullat deri në fund, ishte e ndotur me vija të trasha horizontale! Vajza, me siguri, ishte ulur e mbështetur në ndonjë stol të porsalyer.

Pa e mbledhur akoma veten, doli rrëmbimthi nga dhoma e Melitës, u fut në dhomën e vet

dhe iu afrua krevatit ku flinte i shoqi, Pirroja.

— Pirro! Pirro!

— Hë!

Pirroja u zgjua dhe, pa e përmbledhur veten, u gjend në këmbë. E shoqja i zgjati kartuçin. Pirroja e lexoi tri herë. Katër. Pastaj, gjunjë-prerë u ul në buzë të krevatit dhe mbuloi fytyrën me duar. I ngatërroi gishtat nëpër flokë dhe Goni iu duk se do t'i shkulte nga rrënjët.

— Obobo! Boobo! — ia bëri një copë herë babai. Pastaj u ngrit me vërtik dhe u sul në dhomëzën e Melitës.

Melita vazhdonte të flinte. Përmbi komodinë, një libër kishte mbetur i hapur. Pirroja e mori nëpër duar dhe e ktheu nga kapakët: «Dashuria e Mimosës».

Burrë e grua u panë sy ndër sy. Për herë të parë do të përballonin një telash të një lloji të ri, të pandeshur ndonjëherë. Goni e mori të shoqin për dore dhe e shpuri te pardësyja e varur.

— Shiko! — i tha me zë të ulët.

Shenjat ishin aty. Shirita paralelë boje. Nga shpatullat deri poshtë. Vajza atë mbrëmje ishte ulur me dikë në park. Ata u kujtuan që ajo kishte ardhur në shtëpi pasi që errur, kishte thënë «mirëmbrëma» që nga korridori dhe, pasi ishte zhveshur, kishte hyrë në kuzhinë.

E kaluan gjithë natën pa gjumë. Pirroja mbli-dhej kruspull, ngrihej ndizte abazhurin, lexonte

kartuçin, pinte cigare dhe e nxirrte tymin tok me psherëtimat.

— Ne jemi qorra! — tha pas një heshtjeje të gjatë. — Ah, do të vinte kjo ditë, moj, do të vinte! Mosha e saj...

Goni ishte shtrirë përbri e pazhveshur. Bisedën e mbajti gjallë ajo, derisa u zbardh.

— Po ta ndiente fajin, nuk do ta linte pardësynë ashtu... Ta zëmë se nuk e ka vënë re... Ama, kur të vejë ta veshë nesër, do ta shohë. Po ta fshehë, ne do ta mbërthejmë e do t'i kërkojmë hesap... Po nuk e fshehu, do të na e shpjegojë e ne do të habitemi se ç'budallenj paskemi qenë që vuajtëm sonte kaq shumë!

— Ee, nga ai krah fli ti! — shfrynte Pirroja.

— Vajza u bë njëzet vjeçe! — vazhdonte e shoqja. — Mbase na fsheh ndonjë gjë që ne mund të mos e dimë. Por ama budallaçkë nuk e kemi. Këtë e dimë. Nuk do t'i linte blanat ashtu, për turp!... Kushedi, kushedi!

I shoqi i ndizte cigaret njëren pas tjetrës.

— Po daullexhiu?

— Daullexhiu... — përtypej Goni.

— Ai daullexhiu i vë kapakun! — turfullonte Pirroja. — Kush do të jetë ky V.? Pale të jetë ndonjë horr, zanatçi i këtyre punëve! Të rruat, pastaj!... More, po të tjerët kanë nga pesë dhe s'vuajnë hiç. Ne, një të vetme, e nuk e ruajtëm dot nga kolera.

Goni vërtitej dhe e mbante me shpresë.

— Kushedi, kushedi... Nesër, nuk është çudi